

Aika: keskiviikko 4.12.2019 klo 13-14.30
Paikka: Suomen kirjastoseura, Runeberginkatu 15 A 6, Helsinki, alaovella sumneri
Paikalla: Immo Aakkula (saapui kohdan 5 aikana), Pekka Heikkinen, Tuula Hämäläinen, Laura Kuitunen, Mikko Kuutti, Rauha Maarno (pj.), Hanna Matikainen, Irma Reijonen (siht.), Minna Sannikka

1. Kokouksen avaus ja asialista

Rauha Maarno avasi kokouksen 13.10. Todettiin, että Rauha Maarno toimii puheenjohtajana ja koollekutsujana 2020 vuoden loppuun. Ryhmän kokoonpanossa tapahtuu muutoksia: Laura Kuitunen Museovirastosta tulee jäseneksi Hanna Matikaisen tilalle. Kansallisgalleriasta tulee jäseneksi 1.3. alkaen Timo Enroth. Tuula Hämäläinen jatkaa ryhmässä 30.6. saakka.

Asialista hyväksyttiin.

2. Valitaan kokouksen sihteeri

Kokouksen sihteeriksi valittiin Irma Reijonen.

3. Edellisen kokouksen muistio

Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin.

4. DSM-direktiiviin liittyvän lausunnon luonnos

Työryhmä Outi Hupaniitty, Jonas Lång, Leena Tokila ja Pekka Heikkinen ovat luonnostelleet Outin johdolla KAM-ryhmän lausuntoa DSM-direktiivin kansalliseen täytäntöönpanoon liittyen.

Lausuntoa ei ole vielä pyydetty, mutta KAM-juridiikkaryhmä on halunnut aktiivisesti vaikuttaa lainsäädäntöön jo ennen varsinaista lausuntokierrosta. Lausunnon valmistelussa on kiinnitetty huomiota out of commerce –aineiston määrittelyyn, terminologian selkeyttämiseen sekä tekstin ja tiedon louhintaan.

Direktiivissä kulttuuriperintöorganisaatiota koskevien poikkeusten (16 §) näkökulma on vahvasti säilyttämisessä, ei riittävästi kokoelman hallinnassa. Kansallinen lainsäädäntö on ottanut direktiiviä paremmin huomioon myös kokoelman hallinnan tehtävät. Kulttuuriperintölaitoksissa tehtävä säilyttäminen, ylläpito ja kokoelmien hallinta –näkökulma pitää säilyä mukana kansallisessa lainsäädännössä ja olisi otettava lausuntoon mukaan.

OKM:n työpaja 5.12. keskittyy käyttäjän näkökulman huomioon ottamiseen.

Out of commerce aineistoista on ilmoitettava 6 kk ennen käyttöä sitä varten perustettavaan portaaliin. Komissio järjestää 10.12. kokouksen, jossa aletaan valmistella out of commerce –portaalin teknistä toteutusta.

Communia on yhdessä Liberin, IFLAn ja European kanssa laatinut oppaan DSM-direktiivin kansallisesta soveltamisesta: Guidelines for the Implementation of the DSM Directive

[https://www.notion.so/Guidelines-for-the-Implementation-of-the-DSM-Directive-](https://www.notion.so/Guidelines-for-the-Implementation-of-the-DSM-Directive-45233be9c0e143338860ae5a03118bf3)

[45233be9c0e143338860ae5a03118bf3](https://www.notion.so/Guidelines-for-the-Implementation-of-the-DSM-Directive-45233be9c0e143338860ae5a03118bf3). Opas on hyvin laadittu ja valaiseva ja avaa mahdollisuuksia käyttäjän näkökulman vahvistamiseksi kansallisissa lausunnoissa.

Lausunnon valmistelua jatketaan tammikuussa ja käsitellään seuraavassa kokouksessa. Luonnos toimitetaan noin viikkoa ennen kokousta. Lausunnon allekirjoittajiksi on ajateltu kulttuuriperintölaitosten ylintä johtoa, joita ryhmän jäsenet informoivat etukäteen.

5. Tietosuoja-asetuksen mukainen vaikutustenarviointi KAM-sektorilla

Edellisestä kokouksesta siirretty asia:

Tietosuoja-asetuksen mukainen vaikutustenarviointi (ks. <https://tietosuoja.fi/vaikutustenarviointi>). KAM-sektorilla erityisesti arkistoissa on kaivattu näkemyksiä käytännön soveltamiseen ja harkintaan, milloin vaikutusten arviointi on tehtävä. Tietosuojavaltuutettu on ohjeistanut asiaa, ja ohjeistukseen on tutustuttava huolella.

Aakkula kertoi, että Kansallisarkistossa on tehty vaikutustenarviointia. On linjattu, että kaikista isoista järjestelmistä tehdään jo ennen käyttöön ottoa vaikutustenarviointi. Samoin arviointi tehdään, kun analogisesta järjestelmästä siirrytään digitaaliseen. Harkinta perustuu riskien arviointiin: vaikutustenarviointi tehdään niistä järjestelmistä, joissa riskit tietosuojan kannalta ovat suurimmat.

6. Idea KAM-sektorin yhteisestä tekijänoikeusoppaasta

Onko KAM-sektorille tarpeen tehdä oma tekijänoikeusopas tai yleisohje oikeuksienhallintaan liittyen? (Katso esim. <https://wiki.aalto.fi/pages/viewpage.action?pageId=55353517> tai <https://www.kulturradet.no/vis-publikasjon/-/fotojuss-for-arkiv-bibliotek-og-museum>)

Oppaan laatimista on hyvä pohtia nyt, kun laki on uudistumassa. Yleisoppaiden (esim. Aalto-yliopiston opas) rinnalla voisi olla tarpeen olla kulttuuriperintöaineistoihin kohdennettu opas, joka ottaisi huomioon aineistojen moninaisuuden. Nostettiin esiin seuraavia pohdittavia kysymyksiä:

- Mikä olisi kohderyhmä, kenelle ja mihin tarkoitukseen opas olisi tarkoitettu?
- Oppaan laatimiseen voisi hakea rahaa OKM:ltä, mutta mikä taho hakisi ja hallinnoisi hanketta?
- Mitä opastusta on jo olemassa?
- Olisivatko alan oppilaitokset ja oppiaineet kiinnostuneita KAM-sektorin näkökulmasta tehdystä tekijänoikeusoppaasta ja sen sisällyttämisestä opetukseen?
- Mikä olisi oppaan muoto? Päivitetävyyden ja ajantasaisuuden kannalta sähköinen muoto olisi paras.

Todettiin, että tällä hetkellä ryhmällä ei ole mahdollisuutta alkaa edistää oppaan laatimista, mutta pidetään asia mielessä, kun lainsäädäntö on valmistunut.

7. Muut asiat

Miten verkkopalvelujen saavutettavuuslaki on otettu huomioon KAM-organisaatioissa? Onko kiinnostusta keskustella sen soveltamisesta? Kansallisgalleria on toteuttanut verkkosivujen uudistuksessa saavutettavuudesta ulkopuolisen arvioinnin. Celia näkövammaisten keskuskirjasto neuvoa ja kouluttaa lainsäädännön soveltamista käytännössä.

8. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään tammikuun loppupuolella. Puheenjohtaja lähettää kokousaikakyselyn.

9. Kokouksen päättäminen

Kokous päättyi 14.30.